

HÅLLBARHET

En drivkraft i klimatomställningen

Krisen

Klimatkrisen accelererar. FN:s klimatpanel visar att världen är på väg mot 2,5–2,7 graders uppvärmning i nuvarande takt – långt över Parisavtalets 1,5-gradersmål. De senaste åtta åren har varit de varmaste som uppmätts. Den biologiska mångfalden utarmas i snabb takt – WWF:s Living Planet Report visar en genomsnittlig minskning på nära 70 procent av vilda ryggradsdjurspopulationer sedan 1970. Resurserna utnyttjas ohållbart. Överfiske, utarmade jordar och ökande press på vattenförsörjning riskerar att undergräva livsmedelsproduktionen. Flera studier visar att livsmedelskedjan bidrar till en betydande andel av världens totala klimatutsläpp – mellan en fjärdedel till tredjedel av de globala CO₂-utsläppen kommer från den mat vi producerar och konsumerar. Enligt EAT-Lancets senaste rapport har många av de planetära gränserna redan överskridits, till stor del på grund av vårt nuvarande livsmedelssystem. Systemet påverkar inte enbart klimatet (växthusgaser), utan även markanvändning, färskvattentillgång, havsförsurning, förlust av biologisk mångfald, föroreningar och ekosystemstress.

Politiken skärps snabbt. EU har tagit fram nya klimatmål för 2040, ett initiativ för rena företagsfordon och arbetar nu med en ny Circular Economy Act. Dessa kompletterar Green Deal och Fit for 55-paketet, med beslut om stora utsläppsminskningar till 2030.

I Sverige har Miljömålsberedningen hösten 2025, mitt i förberedelserna inför valet, sett över de nationella etappmålen så att de harmoniserar med EU:s klimatlagstiftning och styr mot netto noll-utsläpp 2045. Det innebär att politiken inför valet 2026 formas i ett läge där både EU:s och Sveriges klimatramverk är under omförhandling. Det öppnar för bättre samordning med EU, men också risk för otydlighet och dubbelreglering. För svensk dagligvaruhandel innebär det att regelbördan riskerar att öka samtidigt som konkurrensen från andra EU-länder består.

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

Påverkan på dagligvaruhandeln

Dagligvaruhandeln har en viktig roll för vilka produkter som finns tillgängliga i butik, och en betydande del av klimatpåverkan kopplad till en matbutik är relaterad till livsmedlen. och en betydande del av klimatpåverkan kopplad till en matbutik är relaterad till livsmedlen. Livsmedelssektorn står för omkring 30 procent av den totala klimatpåverkan, vilket gör detta till ett område där branschen verkligen kan göra skillnad. Samtidigt möter handeln klimatkrisens effekter i vardagen. Extremväder påverkar skördar och råvarutillgång och driver upp inköps- och konsumentpriser, medan energikostnader och störningar i leveranskedjor snabbt kan slå igenom i prisbilden.

Dagligvarubranschen har höga ambitioner inom miljö- och klimatområdet och arbetar redan idag brett för att minska sin påverkan. Det handlar bland annat om att ställa om till fossilfria transporter och öka energieffektiviteten, att minska förekomsten av skadliga kemikalier och att utveckla mer hållbara förpackningar samt att främja konsumtionen av växtbaserade livsmedel. Branschen arbetar också för en mer hållbar konsumtion och produktion av råvaror med särskilda risker, såsom soja och palmolja, samtidigt som sortimentsarbetet och konsumentinformation utvecklas för att göra hållbara val enklare. Ett annat viktigt område är utvecklingen av en branschgemensam metodik för att klimatberäkna livsmedel, som gör klimattalen mer jämförbara och därigenom stärker transparensen, underlättar arbetet med att minska klimatavtrycket i kategoriarbetet samt förbättrar underlaget för hållbarhetsrapportering. Därtill pågår ett omfattande och systematiskt arbete för att minska matsvinnet genom hela livsmedelskedjan, vilket har lett till betydande minskningar inom handeln.

Flera stora regelverk implementeras under 2026 som direkt påverkar handeln. Det gäller bland annat den nya förpackningsförordningen (PPWR) med skärpta krav på återvinning och återanvändning, avskogningsförordningen som ställer högre krav på spårbarhet för råvaror som kaffe, kakao och soja, samt direktivet om tillbörlig aktsamhet (CSDDD) som innebär utökade skyldigheter att kontrollera och följa upp risker i leverantörskedjor. Därtill tillkommer ett reviderat avfallsdirektiv som styr mot högre nivåer av återvinning.

Läs mer om dagligvaruhandeln inför valet 2026 och nästa mandatperiod.

Men den snabba tillkomsten av ny lagstiftning, skärpta finansiella krav och risken för svensk överimplementering kan driva upp kostnader utan att ge motsvarande klimatnytta – och riskerar dessutom att sätta hinder för företagens eget hållbarhetsarbete.

Det finns omfattande krav på investeringar i branschen, bland annat i fossilfria transporter, energieffektiva butiker och produktutveckling mot ett hållbarare sortiment. Här behövs tydliga regelverk och långsiktiga styrmedel. Det behövs även incitament (skattebefrielser/stöd/regelförenklingar) som underlättar företagens hållbarhetsinvesteringar. De företag som ställer om till förnyelsebara bränslen och el-transporter ska inte förlora på det ekonomiskt.

Svensk Dagligvaruhandels principiella hållning

Dagligvaruhandeln vill vara en drivkraft i klimatomställningen. Med vår storlek och vårt inflytande kan vi accelerera omställningen i hela livsmedelskedjan. Vi kan påverka leverantörsledet, utveckla sortiment och vägleda konsumenter. För det krävs politik som ger effekt, konkurrensneutralitet och innovationskraft.

Vi anser att:

- styrning ska vara målfokuserad, detaljreglering bör användas med försiktighet och endast när det underlättar måluppfyllelse och ett branschgemensamt genomförande.
- cirkulär ekonomi och producentansvar ska vara grundprinciper som vägleder utformningen av styrmedel och regelverk.
- Klimatanpassning bör ses som en central del av arbetet med att säkerställa en trygg livsmedelsförsörjning, även vid kriser och störningar.

Politiken ska ge företagen långsiktiga och proportionerliga villkor för att investera i fossilfri logistik, energieffektiva butiker och ett hållbart sortiment. Företrädesvis genom breda politiska överenskommelser som sträcker sig över mer än en mandatperiod för att ge företagen tillräcklig planeringshorisont. På så sätt kan handeln fortsätta bidra till både konkurrenskraft och klimatnytta.

Läs mer om
 dagligvaruhandeln
 inför valet
 2026 och nästa
 mandatperiod.

Svensk Dagligvaruhandels politiska förslag

- ▶ **Genomför EU:s förpackningsförfordning utan överimplementering**
– säkra konkurrensneutrala regler som styr mot verklig återanvändning och återvinning.
- ▶ **Halvera matsvinnet till 2030**
– regelförenklingar av donationskraven i butik samt mål om 30 procent minskat livsmedelsavfall som utformas med hänsyn till svenska förutsättningar och redan uppnådda minskningar. Detta så att genomförandet blir praktiskt möjligt och inte försvårar det pågående arbetet med att minska matsvinnet.
- ▶ **Skala upp fossilfri logistik**
– utbyggd laddinfrastruktur och långsiktiga villkor som främjar användningen av el och biodrivmedel i transporter. Harmonisera med nya EU-initiativ på området.
- ▶ **Nationellt klimatanpassningsprogram för jordbruket**
– investeringsstöd för till exempel vattenhushållning, bevattningsdammar och dränering som stärker skördar och minskar utsläpp. Det livsmedelsstrategiska arbetet bör utformas så att det bidrar till uppnåendet av de nationella miljömålen.
- ▶ **Forskning och innovation i hållbara livsmedelssystem**
– särskilda satsningar på växtbaserade proteiner, metanreducerande foder och cirkulära gödsel- och förpackningslösningar.

KONTAKTUPPGIFTER

Andreas Strömberg
Näringspolitisk chef

andreas.stromberg@svdh.se

070 274 23 76

Filip Ekander
Hållbarhetsansvarig

filip.ekander@svdh.se

070 407 44 20

Jenny Hagberg
Hållbarhetsansvarig

jenny.hagberg@svdh.se

070 182 77 58

www.svdh.se

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

